

Силабус освітнього компонента Програма навчальної дисципліни

Управління змінами у соціально-економічних системах

Шифр та назва спеціальності 281 – Публічне управління та адміністрування	Інститут ННІ соціально-гуманітарних технологій
Освітня програма Цифрове врядування	Кафедра Соціології і публічного управління (305)
Рівень освіти Бакалавр	Тип дисципліни Спеціальна (фахова), Обов'язкова
Семестр 6	Мова викладання Українська

Викладачі, розробники

ТЕРЕЩЕНКО Діна Акрамівна

dina.tereshchenko@khiu.edu.ua

Доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри соціології і публічного управління НТУ «ХПІ». Авторка понад 200 наукових і навчально-методичних публікацій. Провідна лекторка з курсів: «Державне та регіональне управління», «Адміністративний менеджмент», «Паблік рілейшнз».

Детальніше про викладача на сайті кафедри

<http://web.kpi.kharkov.ua/sp/professors-ko-vikladats-kij-sklad>

Шанідзе Надія Олександрівна

nashanidze@ukr.net

Кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціології і публічного управління.

Авторка понад 60 наукових і навчально-методичних публікацій.

Провідна лекторка з курсів «Соціологія управління», «Теоретична соціологія XXI століття», «Крос-культурні комунікації» «Соціологія мови», «Соціологія особистості та девіантної поведінки», "Методологія та методи роботи з персоналом", "Філософія економічної діяльності"

Детальніше про викладача на сайті кафедри

<https://web.kpi.kharkov.ua/sp/>

Загальна інформація

Анотація

Навчальна дисципліна є теоретичною основою сукупності знань та вмінь, що забезпечують базову підготовку фахівців з публічного управління та адміністрування і входить до циклу гуманітарної та соціально-економічної підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування». Механізми публічного управління соціально-економічними змінами сьогодні є невід'ємною складовою існування держави і розглядається

світовим співтовариством як критерій досягнення основних напрямів соціально-економічної політики держави і механізми їх впливу на ефективне функціонування країни. Завдяки засвоєнню змісту дисципліни здобувачі вищої освіти матимуть навички та здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері публічного управління та адміністрування та/або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог, які постійно змінюються з розвитком суспільства

Мета та цілі дисципліни

формування базових системних знань та розвиток умінь з управління змінами в публічній сфері базуючись на сучасній методології управління змінами, щодо розуміння механізмів та технологій публічного управління та адміністрування; розуміння сутності змін та природи їх виникнення; формування у здобувачів вищої освіти наукового світогляду і знань із технологій та методів механізмів публічного управління змінами в соціально-економічних системах; вивчення особливостей функціонування системи публічного управління в умовах безперервних змін; оволодіння навичками управління індивідуальними, груповими та організаційними змінами.

Формат занять

Лекції, практичні заняття, самостійна робота, консультації. Підсумковий контроль – іспит

Компетентності

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК05. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК07. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК08. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК8. Здатність готувати проекти управлінських рішень та їх впроваджувати.

СК11. Здатність у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері публічного управління та адміністрування.

СК12. Здатність до порівняння та оцінювання вітчизняних та зарубіжних практик у сфері електронного урядування.

СК16. Здатність до системного впровадження цифрових технологій в публічній сфері.

Результати навчання

РН08. Розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень.

РН14. Уміти коригувати професійну діяльність у випадку зміни вихідних умов.

РН16. Використовувати дані статистичної звітності, обліку та спеціальних досліджень у професійній діяльності.

РН20 Уміти використовувати технології та інструменти електронного урядування і електронної демократії

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 120 год. (4 кредитів ECTS): лекції – 24 год., лабораторні роботи – 24 год., самостійна робота – 72 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Дисципліна взаємопов'язана з освітніми компонентами "Теорія організації", "Державне та регіональне управління", "Основи економічної теорії", "Теорія прийняття управлінських рішень", "Публічне управління розвитком міста та регіону", "Соціально-демографічна статистика", "Аналіз публічної політики", "Основи публічного управління та адміністрування", "Ризик-менеджмент в системі публічного управління"

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції проводяться інтерактивно з використанням мультимедійних технологій. На практичних заняттях використовуються: ігрове проектування; робота із законодавчими актами та іншими нормативно-правовими документами; виступи-презентації; опрацювання лекційного матеріалу та фахової літератури

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ЗМІНАМИ.

Зміни як об'єктивна необхідність розвитку соціально-економічних систем. Концептуальні засади управління змінами. Сутність феномену зміни. Природа виникнення змін. Сутність змін у природі та у відкритих соціально-економічних системах. Зміст понять управління змінами, «управління змінами в публічному управлінні». Зміни, нововведення, перетворення. Джерела змін: зовнішні і внутрішні. Зміни і стабільність. Типи змін: реакційні зміни і зміни, що плануються. Специфічні цілі змін. Основні особливості організаційних змін. Організаційна досконалість і організаційні зміни. Основні складові організаційної досконалості за Харрінгтоном.. Класифікація видів змін.

Тема 2. ПРИРОДА, ДЖЕРЕЛА ТА НЕОБХІДНІСТЬ ПРОВЕДЕННЯ ЗМІН В ОРГАНІЗАЦІЯХ

Поняття та природа змін, їх місце у діяльності організацій. Джерела змін. Теорії джерел змін. Цілі змін, принципи їх досягнення. Політика змін. Теорії управління змінами. Екстерналістська теорія; теорія іманентної зміни; інтегральна теорія; етапи розвитку і кризи зростання організації (за Л. Грейнером); концепція управління життєвим циклом організації І. Адізеса „РАЕІ”; модель контексту і процесу Е. Петтігрю; трищабельна (трикрокова) модель змін К. Левіна; модель організаційного розвитку Л. Данко; модель "дослідження – дія"; модель планування змін Т. Каммігса і К. Уорлі; послідовність етапів організаційних змін за Коттером; концепції В. Тарасенка „64 стратегіями” в управлінні стратегічними змінами. Теорія організаційних метафор.

Тема 3. ІНДИВІДУАЛЬНІ ТА КОМАНДНІ ЗМІНИ В ОРГАНІЗАЦІЇ

Навчання та зміни. Особа і зміни. Теорії навчання. Підходи до змін: біхевіористичний, когнітивний, психодинамічний, гуманістично-психологічний. Цикл навчання Д. Колба. Таксономія Блума. Управління своїми та чужими змінами. Заходи перед і після ініціювання змін. Компетентності та інноваційна стратегія організації. Поняття групи та переформування її в команду. Типи корпоративних команд. Вплив індивідуумів на динаміку команди. Способи ініціювання адаптації команди до організаційних змін. Основні стадії розвитку команд та їх характеристика. Етапи змін команд за Такманом. Типологія учасників команди змін за Белбіном. Пастки Біона. Проведення оцінювання стану організації та підготування документів, що описують стратегію розвитку організації та бачення ключових чинників розвитку персоналу та організації загалом. Розроблення планів дослідно-конструкторських проєктів і результатів роботи організації. Розробка бажаних стандартів поведінки команди та організації.

Тема 4 УПРАВЛІННЯ ЗМІНАМИ У СТРАТЕГОІЧНОМУ РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЇ

Стратегія інтенсивного зростання. Процеси диверсифікації. Інтеграційні процеси та зміни в організаціях на основі науково-дослідних робі та дослідно-конструкторських проєктів. Причини об'єднання та поглинання. Переваги та недоліки різних організаційних структур та об'єднань. Висновки із досліджень вдалих і невдалих поглинань. Принципи поглинання та об'єднання для координаторів змін. Моделі та підходи до організаційних змін. Принципи роботи організації з використанням організаційних метафор, що характеризують сутність підходів до змін. Організація як машина, політична система, організм, потік і трансформація (метафори Гаррета Моргана до організаційних змін). Моделі змін (модель Льюїна, формула змін Бекхарда, модель узгодження Надлер-Тушмана, системна модель Сенге). Цикл змін за Коттером. Моделі організаційних перетворень. Умови, елементи та фактори ефективності організаційних

перетворень. Реформування організації. Сутність реструктуризації. Реструктуризація з позиції індивідуальних змін. Триступінчата модель Льюїна. Причини реструктуризації. Стратегічний аналіз причини змін. Критичні чинники успіху змін. Проекти з управління змінами в організаціях. Моніторинг та аналіз змін. Реструктуризація з погляду індивідуальних змін: особливий випадок скорочення штатів (модель Ноєра). Команди у процесі реструктуризації.

Тема 5. МЕХАНІЗМ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ СУСПІЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН
Основні напрями формування та розвитку сучасної економічної системи. Основні ознаки ринкової соціально-орієнтованої економіки. Від економіки індустріального типу до постіндустріальної економіки. Основні характеристики сучасної економічної системи. Основні напрями державного регулювання економіки. Керуюча система в період криз і спадів. Загальна характеристика взаємовідносин суспільства та економіки. Етапи формування та еволюції публічного адміністрування у сфері економіки. Держава як гарант забезпечення умов для підприємницької діяльності. Комплексний механізм взаємодії громадянського суспільства з інститутами влади в контексті розвитку публічно-приватного партнерства.

Тема 6. МЕХАНІЗМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ І АДМІНСТРУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЮ СФЕРОЮ ЖИТТЯ СУСПІЛЬСТВА.

Державна політика у сфері розвитку культури. Формування бренду держави та нації у контексті загальнополітичних змін на світовій арені. Проблеми самоідентифікації осередків суспільства за мовними, культурно-історичними, або релігійними ознаками, основні завдання державної політики у відповідних сферах. Державне регулювання сферою житлово-комунального господарства. Механізми керування взаємовідносинами між постачальниками та споживачами послуг ЖКГ. Управління освітою як галузь державної діяльності. Державна політика в галузі освіти. Законодавче та нормативно-правове забезпечення освітньої галузі. Органи управління освітою, їх структура, повноваження. Державні освітні стандарти. Моніторинг якості освіти. Регулююча і контролююча функція держави у підготовці фахівців. Ліцензування, акредитація та атестація навчальних закладів. Охорона здоров'я як складова соціальної та гуманітарної політики держави. Особливості державного управління в галузі охорони здоров'я. Державні механізми управління охороною здоров'я. Стан та основні проблеми охорони здоров'я в Україні. Здоров'я як біологічна, соціальна та економічна категорія. Публічне управління соціальною сферою життя суспільства у світлі Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

Тема 7. МЕХАНІЗМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНСТРУВАННЯ В ПОБУДОВІ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА.

Сфери застосування інформаційних технологій у державному управлінні. Електронний уряд як інновація державного управління сучасного інформаційного суспільства. Поняття, сутність та актуальність запровадження. Принципи створення та функціонування. Міжнародний досвід у сфері електронного державного управління. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів державного управління і місцевого самоврядування. Методи набуття і поширення інформації в державному управлінні на основі новітніх інформаційних технологій. Принципи електронного документообігу. Засоби масової інформації як один із елементів публічного управління. Інтернет як засіб формування громадської думки та контролю над нею. Місце та роль соціальних мереж у формуванні громадської думки. Проблеми та ризики при використанні соціальних мереж. Публічне управління та адміністрування в побудові інформаційного суспільства у світлі Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

Тема 8: МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМИ ІНТЕРЕСАМИ ТА НАЦІОНАЛЬНОЮ БЕЗПЕКОЮ ДЕРЖАВИ.

Національні інтереси та їх різновиди. Американська традиція у визначенні поняття національного інтересу. Особливості європейського підходу до вивчення поняття національного інтересу. Концепція національного інтересу Р. Арона. Поняття геостратегії. Геостратегія та управління національними інтересами. Геополітичні інтереси як складова національних інтересів. Національна безпека та її геополітичні засади. Геополітика та управління простором. Складові безпеки території. Територіальні суперечки та територіальні претензії: спільне і відмінне. Механізм реалізації національних інтересів та його складові. Сила та могутність держави як елемент механізму реалізації національних інтересів. Територіальна експансія, окупація та

гуманітарна інтервенція. Управління національними інтересами та національною безпекою у світлі Угоди про асоціацію між Україною та ЄС

Теми практичних занять

Тема 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ЗМІНАМИ.

Зміни як об'єктивна необхідність розвитку соціально-економічних систем. Концептуальні засади управління змінами. Сутність феномену "зміни". Природа виникнення змін. Сутність змін у природі та у відкритих соціально-економічних системах. Зміст понять "управління змінами", "управління змінами в публічному управлінні". Зміни, нововведення, перетворення. Джерела змін: зовнішні і внутрішні. Зміни і стабільність. Типи змін: реакційні зміни і зміни, що плануються. Специфічні цілі змін. Основні особливості організаційних змін. Організаційна досконалість і організаційні зміни. Основні складові організаційної досконалості за Харрігнтоном. Класифікація видів змін.

Тема 2. ПРИРОДА, ДЖЕРЕЛА ТА НЕОБХІДНІСТЬ ПРОВЕДЕННЯ ЗМІН В ОРГАНІЗАЦІЯХ

Поняття та природа змін, їх місце у діяльності організацій. Джерела змін. Теорії джерел змін. Цілі змін, принципи їх досягнення. Політика змін. Теорії управління змінами. Екстерналістська теорія; теорія іманентної зміни; інтегральна теорія; етапи розвитку і кризи зростання організації (за Л. Грейнером); концепція управління життєвим циклом організації І. Адізеса "РАЕІ"; модель контексту і процесу Е. Петтігрю; трищабельна (трикрокова) модель змін К. Левіна; модель організаційного розвитку Л. Данко; модель «дослідження – дія»; модель планування змін Т. Каммігса і К. Уорлі; послідовність етапів організаційних змін за Коттером; концепції В. Тарасенка "64 стратегіями" в управлінні стратегічними змінами. Теорія організаційних метафор.

Тема 3. ІНДИВІДУАЛЬНІ ТА КОМАНДНІ ЗМІНИ В ОРГАНІЗАЦІЇ

Навчання та зміни. Особа і зміни. Теорії навчання. Підходи до змін: біхевіористичний, когнітивний, психодинамічний, гуманістично-психологічний. Цикл навчання Д. Колба. Таксономія Блума. Управління своїми та чужими змінами. Заходи перед і після ініціювання змін. Компетентності та інноваційна стратегія організації. Поняття групи та переформування її в команду. Типи корпоративних команд. Вплив індивідуумів на динаміку команди. Способи ініціювання адаптації команди до організаційних змін. Основні стадії розвитку команд та їх характеристика. Етапи змін команд за Такманом. Типологія учасників команди змін за Белбіном. Пастки Біона. Проведення оцінювання стану організації та підготування документів, що описують стратегію розвитку організації та бачення ключових чинників розвитку персоналу та організації загалом. Розроблення планів дослідно-конструкторських проєктів і результатів роботи організації. Розробка бажаних стандартів поведінки команди та організації.

Тема 4. Управління змінами у стратегічному розвитку організації

Стратегія інтенсивного зростання. Процеси диверсифікації. Інтеграційні процеси та зміни в організаціях на основі науково-дослідних робі та дослідно-конструкторських проєктів. Причини об'єднання та поглинання. Переваги та недоліки різних організаційних структур та об'єднань. Висновки із досліджень вдалих і невдалих поглинань. Принципи поглинання та об'єднання для координаторів змін. Моделі та підходи до організаційних змін. Принципи роботи організації з використанням організаційних метафор, що характеризують сутність підходів до змін. Організація як машина, політична система, організм, потік і трансформація (метафори Гаррета Моргана до організаційних змін). Моделі змін (модель Льюїна, формула змін Бекхарда, модель узгодження Надлер-Тушмана, системна модель Сенге). Цикл змін за Коттером. Моделі організаційних перетворень. Умови, елементи та фактори ефективності організаційних перетворень. Реформування організації. Сутність реструктуризації. Реструктуризація з позиції індивідуальних змін. Триступінчата модель Льюїна. Причини реструктуризації. Стратегічний аналіз причини змін. Критичні чинники успіху змін. Проєкти з управління змінами в організаціях. Моніторинг та аналіз змін. Реструктуризація з погляду індивідуальних змін: особливий випадок скорочення штатів (модель Ноєра). Команди у процесі реструктуризації.

Тема 5. МЕХАНІЗМ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ СУСПІЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Основні напрями формування та розвитку сучасної економічної системи. Основні ознаки ринкової соціально-орієнтованої економіки. Від економіки індустріального типу до постіндустріальної економіки. Основні характеристики сучасної економічної системи. Основні напрями державного регулювання економіки. Керуюча система в період криз і спадів. Загальна характеристика взаємовідносин суспільства та економіки. Етапи формування та еволюції публічного адміністрування у сфері економіки. Держава як гарант забезпечення умов для підприємницької діяльності. Комплексний механізм взаємодії громадянського суспільства з інститутами влади в контексті розвитку публічно-приватного партнерства.

Тема 6. МЕХАНІЗМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ І АДМІНСТРУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЮ СФЕРОЮ ЖИТТЯ СУСПІЛЬСТВА.

Державна політика у сфері розвитку культури. Формування бренду держави та нації у контексті загальнополітичних змін на світовій арені. Проблеми самоідентифікації осередків суспільства за мовними, культурно-історичними, або релігійними ознаками, основні завдання державної політики у відповідних сферах. Державне регулювання сферою житлово-комунального господарства. Механізми керування взаємовідносинами між постачальниками та споживачами послуг ЖКГ. Управління освітою як галузь державної діяльності. Державна політика в галузі освіти. Законодавче та нормативно-правове забезпечення освітньої галузі. Органи управління освітою, їх структура, повноваження. Державні освітні стандарти. Моніторинг якості освіти. Регулююча і контролююча функція держави у підготовці фахівців. Ліцензування, акредитація та атестація навчальних закладів. Охорона здоров'я як складова соціальної та гуманітарної політики держави. Особливості державного управління в галузі охорони здоров'я. Державні механізми управління охороною здоров'я. Стан та основні проблеми охорони здоров'я в Україні. Здоров'я як біологічна, соціальна та економічна категорія. Публічне управління соціальною сферою життя суспільства у світлі Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

Тема 7. МЕХАНІЗМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНСТРУВАННЯ В ПОБУДОВІ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА.

Сфери застосування інформаційних технологій у державному управлінні. Електронний уряд як інновація державного управління сучасного інформаційного суспільства. Поняття, сутність та актуальність запровадження. Принципи створення та функціонування. Міжнародний досвід у сфері електронного державного управління. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів державного управління і місцевого самоврядування. Методи набуття і поширення інформації в державному управлінні на основі новітніх інформаційних технологій. Принципи електронного документообігу. Засоби масової інформації як один із елементів публічного управління. Інтернет як засіб формування громадської думки та контролю над нею. Місце та роль соціальних мереж у формуванні громадської думки. Проблеми та ризики при використанні соціальних мереж. Публічне управління та адміністрування в побудові інформаційного суспільства у світлі Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

Тема 8: МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМИ ІНТЕРЕСАМИ ТА НАЦІОНАЛЬНОЮ БЕЗПЕКОЮ ДЕРЖАВИ.

Національні інтереси та їх різновиди. Американська традиція у визначенні поняття національного інтересу. Особливості європейського підходу до вивчення поняття національного інтересу. Концепція національного інтересу Р. Арона. Поняття геостратегії. Геостратегія та управління національними інтересами. Геополітичні інтереси як складова національних інтересів. Національна безпека та її геополітичні засади. Геополітика та управління простором. Складові безпеки території. Територіальні суперечки та територіальні претензії: спільне і відмінне. Механізм реалізації національних інтересів та його складові. Сила та могутність держави як елемент механізму реалізації національних інтересів. Територіальна експансія, окупація та гуманітарна інтервенція. Управління національними інтересами та національною безпекою у світлі Угоди про асоціацію між Україною та ЄС

Теми лабораторних робіт

Лабораторних робіт не передбачено.

Самостійна робота

Самостійна робота студентів здійснюється у формі індивідуальних або групових завдань – вид самостійної роботи поза аудиторними годинами, коли здобувач вищої освіти, використовуючи лекційний матеріал та додаткові джерела знань, розробляють власну тему.

Підготовка презентації – вид самостійної роботи, що виконується здобувачем поза аудиторними годинами. Здобувач вищої освіти вільно обирає тематику з числа тем, які пропонуються планами семінарських занять, або узгоджує з викладачем ініціативну тематику. Наступним кроком здобувач здійснює бібліографічний пошук, використовуючи бібліотечні фонди або Інтернет-ресурси. Також складає план презентації або ставить питання, на які треба отримати аргументовану відповідь. Опанувавши джерела за темою, студент розкриває зміст питань та представляє виконану роботу на семінарі. Обсяг презентації – 16-25 слайдів, текст доповіді – 4-6 стандартних сторінок, набраних на комп'ютері. Основний зміст презентації доповідається у вільній формі на семінарському занятті, здобувач отримує оцінку від викладача

Література та навчальні матеріали

Основна література:

1. Актуальні проблеми публічного управління та адміністрування : колективна монографія / за редакцією Н.Б. Кирич ; Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя. Тернопіль : Паляниця В. А., 2020. 267 с.
2. Антохов А.А., Клевчик Л.Л., Лусте О.О. Управління змінами: навчальний посібник. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т. імені Юрія Федьковича. 2022. 208 с.
3. Баштанник, В.В. Право в публічному управлінні : навчальний посібник / В.В. Баштанник, А.В. Новак, Ф.В. Рагімов, Є.І. Бородін [та 4 інших] ; Національна академія державного управління при Президентові України, Дніпропетровський регіональний інститут державного управління. Херсон : Олді-Плюс, 2020. 406 с.
4. Вороніна Ю.Є. Теорія та практика публічного управління та адміністрування: посіб. Мелітополь : ТОВ «Колор Принт», 2020. 204 с.
5. Григорук І.О. Управління змінами. Навч. посібник. ВФЕУ. Вінниця, 2022. 135 с.
6. Калетнік Г. М. Державне регулювання економіки : навч. посібн. / А. Г. Мазур, О. Г. Кубай. К. : Ліра-М, 2011. 428 с.
7. Особливості публічного управління та адміністрування : навчальний посібник / В.Д. Бакуменко, І.С. Бондар, В.Г. Горник, В.В. Шпачук ; Міністерство культури України, Київський національний університет культури і мистецтв. К. : Видавництво Ліра-К, 2020. 252 с.
8. Ковтун О. І. Державне регулювання економіки : практикум/ О. І. Ковтун.–К.: Ліра-М,2012. 340 с.
9. Конституція України. К. : Інститут законодавства Верховної Ради України,1996. 142 с.
10. Овсянюк-Бердадіна О. Ф., Островерхов В. М. Управління змінами: навч. посібник. Тернопіль: ЗУНУ, 2023. 148 с.
11. Основи публічного управління та адміністрування : навчально-методичний посібник / О.Д. Лазор, О.Я. Лазор, І.Г. Юник ; Міністерство соціальної політики України ; Інститут підготовки кадрів державної служби зайнятості України. К. : Видавництво Ліра-К, 2020. 267 с.
12. Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства: вітчизняний і зарубіжний досвід: монографія / За заг. ред. С. Чернова, В. Воронкової, В. Банаха, О. Сосніна, Пранаса Жукаускаса, Йоліти Ввайнхардт, Регіни Андрюкайтене; Запоріж. держ. інж. акад. Запоріжжя: ЗДІА, 2016. 606 с.
13. Примуш, Роман Борисович. Механізми забезпечення безпеки соціально-економічних систем: методологія, теорія та практика ; Держ. служба України з надзвич. ситуацій, Нац. ун-т цивіл. захисту України. Харків : Діса плюс, 2024. 267 с.
14. Розбудова спроможності державної служби до управління змінами для підтримки реформ в Україні : [навч. посіб. / Автр. кол. : М. М. Білинська, В.А. Малюська]. Київ : НАДУ, 2017. 112 с.
15. Стратегії розвитку соціально-економічних систем. Курс лекцій [Електронний ресурс] : навч. посіб. для здобувачів ступеня магістра за освітньою програмою «Економіка і бізнес» спец. 051 «Економіка» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: С. О. Тульчинська. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024. 139 с.

16. Управління змінами в публічній сфері: навч.-метод. посіб. / Авт. кол.: С. К. Хаджирадева, С. А. Романюк, В. А. Грабовський, І. М. Фишук, Д. М. Букатова]. Київ : НАДУ, 2018. 192 с.
17. Чикаренко І. А. Стратегічне управління та управління змінами в публічній сфері : навч. наоч. посіб. / І. А. Чикаренко, Т. В. Маматова, Т. В. Кравцова ; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». Дніпро : НТУ «ДП», 2023. URL : <https://palsg.nmu.org.ua/ua/literature/stratupr2023.pdf>
18. Хаджирадева С. К., Гречко Т. К. Системний аналіз і прийняття рішень в публічному управлінні : Навч.-метод. посібник. Київ : НАДУ, 2019. 247 с.

Допоміжна література

1. Бюджетна система: Навчальний посібник / [Баранова В.Г., Дубовик О.Ю., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. В.П. Хомутенко. Одеса: Видавництво Бартенева, 2014. 392 с.
2. Грибик І.І., Ситник Й.С., Смолінська Н.В. Управління змінами. Львів: Вид-во Нац. ун-ту «Львів. політехніка», 2008. 180 с.
3. Жаворонкова Г.В., Скібіцький О.М., Сівашенко Т.В., Туз О.І. Управління конфліктами: Навчальний посібник. Переборення опору змінами. Тактика поведження менеджера при впровадженні змін. URL: http://pidruchniki.com/17191013/psihologiya/pereborennya_oporu_zminami_taktika_povodzhennya_menedzhera_pri_vprovadzhenni_zmin.
4. Пічугіна Т. С. Управління змінами: навчальний посібник. Х: ХДУХТ. 2017. – 226 с.
5. Федяєва М. С. Державне регулювання економіки: теорія і практика : навч.- метод. посіб. / М. С. Федяєва. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2018. – 168 с.
6. Шевченко І. Б. Управління змінами : навч. посібник для студ. вищих навч. закладів. Київ : НТУ «КПІ» Політехніка, 2015. 231с.
7. Чемерис А. О. Розроблення та управління проектами у публічній сфері: європейський вимір для України. Практичний посібник / Чемерис А. О.; Швейцарсько-український проект "Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO". К. : ТОВ "Софія-А". 2012. 80 с.

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

100 % оцінки складається з підсумкового (30 %) та поточного контролю (70%)
 Підсумковий контроль складається із іспиту - 30%
 Поточний контроль проводиться у вигляді опитувань та обговорення питань під час семінарських занять - 50 %, створення та захист індивідуальних проектів - 20.%

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис

Завідувач кафедри
Володимир МОРОЗ

28.06.24

Дата погодження, підпис

Гарант ОП
Діна ТЕРЕЩЕНКО

28.06.24

